

12.3.2018

Rahoitusmarkkinaosasto

Lausuntoyhteenveto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi Finanssivalvonnasta annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta**1 Yleistä**

Valtiovarainministeriön rahoitusmarkkinaosastolla on laadittu virkатыönä luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi Finanssivalvonnasta annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta (lainsäädäntöhanke VM003:00/2018). Esitysluonnos lähetettiin lausunnoille 19.1.2018 lausuntopyynnössä tarkemmin yksilöidyille vastaanottajille. Lausuntoaika asiassa päättyi 2.3.2018.

Valtiovarainministeriö pyysi yhteensä 23 viranomaiselta ja yhteisöltä lausuntoa esitysluonnoksesta. Lausuntopyyntöön vastasi yhteensä 18 viranomaista tai yhteisöä. Lausunnon antoivat seuraavat tahot:

ulkoministeriö (**UM**)
oikeusministeriö (**OM**)
sisäministeriö/poliisiosasto (**SM**)
sosiaali- ja terveysministeriö
Kuluttajaliitto
Suomen Pankki (**SP**)
Poliisihallitus (**POHA**)
Kilpailu- ja kuluttajavirasto
Etelä-Suomen aluehallintovirasto (**ESAVI**)
Finanssivalvonta (**FIVA**)
Finanssiala ry (**FA**)
Suomen Asianajajaliitto
OP Ryhmä
Keskusrikospoliisi (**KRP**)
Suomen Asiakastieto Oy (**Asiakastieto**)
Tietosuojavaltuutettu (**TSV**)
Verohallinto (**VH**)
Elinkeinoelämän keskusliitto EK (**EK**)

Lausunnonantajista Kuluttajaliitto, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, Suomen Asianajajaliitto ja sosiaali- ja terveysministeriö ilmoittivat, ettei heillä ole luonnoksesta lausuttavaa.

2 Finanssivalvonnan ja Harmaan talouden selvityksikön yhteistyön edistäminen

ESAVI:n näkemyksen mukaan olisi arvioitava, tulisiko sille säätää vastaava tietojensaantioikeus rahanpesulain valvontatehtävän suorittamiseen liittyen kuin Finanssivalvonnalle ehdotetaan.

POHA katsoo, että hallituksen esitysluonnos on huolellisesti valmisteltu. POHA näkee tarpeellisena, että Finanssivalvonnalla on olemassa lainsäädännöllä vahvistetut toimintaedellytykset tehtäviensä suorittamiseksi. Finanssivalvonta on keskeinen toimija rahanpesun ja terrorismin rahoituksen estämisessä yhdessä muiden toimijoiden kanssa. POHA pitää luonnoksessa olevia ehdotuksia tarpeellisina viranomaisten välisen yhteistoiminnan mahdollistamiseksi. Toiminnan tehostamisella voidaan olettaa olevan suoraan vaikutusta rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjunnassa.

FIVA pitää kannatettavana, että se voisi jatkossa hyödyntää velvoitteidenhoitoselvityksiä finanssimarkkinoilla toimivien luonnollisten henkilöiden (omistajien ja johtoon kuuluvien) luotettavuusarvioinneissa sekä oikeushenkilöiden toimilupa- ja rekisteröintimenettelyissä. Velvoitteidenhoitoselvitykset tulisivat finanssisektoria koskevien eri säädösten johdosta toimimaan finanssimarkkinoilla lähinnä täydentävänä tietolähteenä. FIVA ehdottaa, että velvoitteidenhoitoselvityksiä tulisi olla mahdollista hyödyntää myös markkinoiden väärinkäyttöön ja viitearvoasetuksen valvontaan, arvopaperimarkkina- ja säädetyn tiedonantovelvollisuuden valvontaan ja finanssimarkkinoiden vakauden, sijoittajan- ja asiakkaansuojan ja vakuutettujen etujen turvaamiseen ja markkinoiden väärinkäytön estämiseen.

VH kannattaa ehdotusta. VH:n on vaikea arvioida esityksen taloudellisia vaikutuksia. VH:n puolelta tietopyynnöt ovat todennäköisesti tapauskohtaisia. Finanssivalvonnalta saatavien tietojen käsittelyllä on merkitystä verotuksen toimittamisen ja verovalvonnan näkökulmasta. Finanssivalvonnan tiedonsaantioikeuden toteuttaminen velvoitteidenhoitoselvityksillä ei ole merkittäviä vaikutuksia VH:lle. Siltä osin kuin tiedot on kuitenkin tarkoitus saada teknisen yhteyden välityksellä suojaan VH:lta, tulee ottaa huomioon se, että VH:lla ei ole tarvittavia yhteyksiä ja palveluita valmiina, jolloin tietoluovutuksen toteuttaminen edellyttää riittäviä resursseja.

VH ehdottaa, että ehdotetusta säännöksestä tai sen perusteluista ilmenisi, onko tarkoituksena säännellä tietojen antamisesta VH:lle tyhjentävästi vai onko kysymys vain oikeudesta antaa tietoja oma-aloitteisesti ehdotuksessa mainituissa tilanteissa.

Hallituksen esitysluonnoksen mukaisesti Finanssivalvonnan tiedonsaantioikeutta täsmennetään siinä tarkoituksessa, että Harmaan talouden selvitysyksikkö voi tuottaa velvoitteidenhoitoselvityksiä Finanssivalvonnan lakisääteissä tehtävissä. VH pitää tätä tarkoitusta kannatettavana. Velvoitteidenhoitoselvitysten käyttäminen tarkoittaa tiedonsaantioikeutta VH:lta ja käytännössä sitä, että VH:lla on velvoite tuottaa tarvittavat tiedot, vaikka ne olisi saatavissa velvoitteidenhoitoselvityksellä. VH:n käsityksen mukaan lain valmistelun yhteydessä ei ole selvitetty säädösten vaikutuksia tältä osin. Verohallinnolla ei ole valmista teknistä ratkaisua esityksessä tarkoitettua laajan tietoaaineiston tuottamiseksi ja tietojen antaminen tapahtuisi osin manuaalisena työnä.

SM pitää esityksen tavoitteita kannatettavina. Erityisesti ehdotetuilla muutoksilla, joilla parannettaisiin Finanssivalvonnan mahdollisuuksia hyödyntää tehtävien suorittamiseksi Harmaan talouden selvitysyksikön laatimia velvoitteidenhoitoselvityksiä, sekä annettaisiin oikeus luovuttaa salassapitosäännösten estämättä Verohallinnolle tietoja, joita Finanssivalvonta on saanut rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain mukaisessa valvonnassa, voidaan arvioida olevan tehostavaa vaikutusta veronkierron ja verorikosten torjumiseen.

OM katsoo, että 71 §:ssä ehdotettua tiedonsaantioikeutta voidaan pitää varsin laajana, kun tiedonsaantiin riittää ehdotuksen mukaan tarpeellisuuden tai välttämättömyyden sijaan potentiaalinen merkitys.

3 EU:n tietosuoja-asetukseen liittyvät luottolaitostoiminnasta annetun lain muutokset

3.1 Väärinkäytösrekisteri (luottolaitostoiminnasta annetun lain 15 luvun 18 a §)

Aiemmin luottolaitosten, rahoituslaitosten ja sijoituspalveluyritysten oikeus pitää yllä väärinkäytösrekisteriä on perustunut tietosuojalautakunnan lupaan. **FIVA** pitää ehdotusta perusteluna. FIVA:n mielestä pykälän 6 momenttia tai sen perusteluja tulisi täsmentää sen selventämiseksi, onko perusmaksutilihakemuksen hylkääminen siihen liittyvine maksupalveluineen yhä mahdollista ainoastaan 6 §:ssä säädetyillä perusteilla vai säädetäänkö 18 a §:ssä uusi peruste peruspankkipalveluista kieltäytymiselle.

ESAVI ehdottaa arvioitavaksi, missä määrin väärinkäytösrekisteriä koskevien säännösten lisääminen on tarpeen sen valvomia finanssilaitoksia koskevaan lainsäädäntöön.

Ehdotetut lakipykälät väärinkäytöksiin liittyvien henkilötietojen käsittelystä sekä tietojen luovuttamisesta ovat **FA:n** näkemyksen mukaan periaatteiltaan kannattavia. Jotta sääntely vastaisi nyt käytössä olevan asiakashäiriörekisterin edellytyksiä ja ottaisi huomioon tietosuoja-asetuksen sallimat poikkeusmahdollisuudet rekisteröidyn informoimisesta, FA esittää, että pykälästä poistetaan ehdotettu 5 momentti.

Pykälän 2 momentin 2 kohdan osalta **KRP** toteaa, että finanssialan toimijan mahdollisuus saada viranomaiselta tieto rajoittuu sen omiin vireille panemiin tapauksiin, joissa se on asianosaisasemassa. KRP:n näkemyksen mukaan lainkohdan käytännön noudattaminen ja sitä kautta lisäarvo saattaa olla vähäinen ja tältä osin olisi syytä arvioida uudelleen, miten kyseessä olevan tiedon hyödyntäminen mahdollistettaisiin asiakkaiden riskiluokituksessa antamalla sille, tietolähde huomioiden, asianmukainen painoarvo rahanpesun ja terrorismin rahoituksen havaitsemiseksi ja laissa säädetyin ilmoitusvelvollisuuden täyttämiseksi.

TSV pitää ehdotettuja säännöksiä tarpeellisina tietosuoja-asetuksen kansallisen liikkumavaran käytön kannalta, jotta rikostuomioihin ja rikkomuksiin liittyviä henkilötietoja voitaisiin henkilötietolain kumoutumisen jälkeen käsitellä osana väärinkäytöksiin liittyvää henkilötietojen käsittelyä. TSV kiinnittää huomiota siihen, että säännöksessä tulisi säätää henkilötietojen käsittelystä eikä rekisterin ylläpidosta. On huomattava, ettei ehdotettu 18 a § yksistään oikeuta käsittelemään väärinkäytöksiin liittyviä henkilötietoja. Kyseisestä säännöksestä huolimatta rekisterinpitäjän olisi arvioitava tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan f alakohdassa säädetyin kutsutun tasapainotestin kautta rekisterinpitäjän tai sivullisen oikeutetun edun käsillä olo ja arvioitava tätä suhteessa rekisteröidyn oikeuksiin ja vapauksiin. Säännöksessä tulisi viitata 10 artiklan mukaisiin rikostuomioihin tai rikkomuksiin koskeviin henkilötietoihin, joita kyseinen säännös tietosuojavaltuutetun käsityksen mukaan koskee. Lainsäätäjän tulisi vielä arvioida, onko toimintaympäristön muutos (esim. teknologian kehitys) vaikuttanut suojaomien riittävyyteen ja luonut tarvetta niiden päivittämiselle.

Asiakastieto toteaa, että perusteluissa viitatut tietosuojavaltuutetun päätökset ovat virheellisiä. Asiakastieto esittää, että pykälän 5 momentin edellytys poistetaan (rekisterinpitäjän velvollisuus ilmoittaa rekisteröidylle häntä koskevien

tietojen käsittelystä). Myös **OP Ryhmä** pitää poistoa tarpeellisena. Asiakas-tieto pitää oikeana, ettei pykälässä yksilöidä rikosnimikkeitä, joita säännöksen ajatellaan koskevan.

OP Ryhmä kannattaa väärinkäytöksiin liittyvien henkilötietojen käsittelyä koskevien säännösten lisäämistä luottolaitoslakiin, jotta rekisterinpidon jatkumiselle saadaan oikeutus kyseistä rekisteriä koskevan tietosuojalautakunnan luvan kumoutumisen jälkeen. Alkuperäinen lupa on kattanut väärinkäytöstietojen lisäksi maksun viivästystietojen tallentamisen rekisteriin myös asiakassuhteen päättymisen jälkeen. **OP Ryhmä** ehdottaa tämän lisäämistä lakiin. Lisäksi **OP Ryhmä** esittää, että selvyuden vuoksi todettaisiin, että muilla perusteilla tapahtuvaan käsittelyyn ehdotettua 18 a § ja sen ehtoja ei ole tarpeen soveltaa.

EK:n näkemyksen mukaan säännöstä olisi muokattava.

SM katsoo, että ehdotettuihin 5 ja 6 momenttiin voi liittyä riski siitä, että tieto rikosepäilystä voisi vuotaa epäilylle henkilölle liian varhaisessa vaiheessa. Rekisteröidylle ilmoittamista koskevien säännösten osalta olisi varmistettava, ettei rekisteröityä koskevaa mahdollista esitutkintaa vaaranneta. Erityisesti pykäläluonnoksen 2 momentin ja 5 momentin suhdetta rikosprosessia koskevaan sääntelyyn olisi syytä vielä tarkastella ja arvioida ehdotettujen säännösten vaikutuksia tältä osin tarkemmin. Mahdolliset vaikutukset esitutkintaan olisi myös syytä tuoda esiin esityksen perusteluissa.

OM toteaa, että pykälän 1 momentin mukaan rekisteri koostuu väärinkäytöksiin liittyvistä henkilötiedoista. Tarkemmin rekisteröitäviä tietoja ole määriteltä. Tämän vuoksi myös 2 momentissa oleva viittaus 1 momentissa tarkoitettuun henkilötietoon jää myös varsin avoimeksi. **OM** kiinnittää huomiota siihen, että perustuslakivaliokunta on vakiintuneesti pitänyt henkilötietojen suojan kannalta tärkeinä sääntelykohteina ainakin rekisteröinnin tavoitetta, rekisteröitävien henkilötietojen sisältöä, niiden sallittuja käyttötarkoituksia mukaan luettuna tietojen luovutettavuus sekä tietojen säilytysaikaa henkilörekisterissä ja rekisteröidyn oikeusturvaa.

OM kiinnittää huomiota siihen, että tietosuojalain 7 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi yleislakina rikostuomioihin ja rikkomuksiin liittyvästä käsittelystä, joka mahdollistaa mainittujen tietojen käsittelyn yleislain nojalla eräissä tapauksissa. Jatkovalmistelussa on **OM:n** mukaan arvioitava ja määriteltävä asetuksen edellyttämällä tavalla tarvittavat tietojen käsittelyyn liittyvät suojatoimet. Jatkovalmistelussa on myös otettava pykälään ehdotetun 5 ja 6 momentin osalta huomioon, mitä yleisen tietosuojasetuksen 13–15 artiklassa säädetään rekisteröidyn oikeuksista. Rekisteröidyn oikeuksista säädetään jatkossa yleisellä tietosuojasetuksella, ei kansallisessa laissa.

3.2 Luottolaitoksen oikeus luovuttaa tietoja konsolidointiryhmän, rahoitus- ja vakuutusryhmittymän tai yhteenliittymän ulkopuolelle (luottolaitostoiminnasta annetun lain 15 luvun 18 b §)

FIVA katsoo, että ehdotettu luottolaitoslain 15 luvun 18 b § ja sen yksityiskohdalliset perustelut ovat liian avoimet.

SP toteaa lausunnossaan, että ehdotettua 18 b §:ää olisi syytä tarkentaa siten, että pykälässä säädettäisiin vastaanottaneen tahon velvollisuudesta hävittää saamansa tiedot, kun tiedoilla ei enää ole käyttöä rikosten estämisessä ja selvittämisessä, tai lopullisesti viimeistään jonkin määräajan kuluttua.

TSV katsoo, että tietosuojalainsäädännön näkökulmasta henkilötietoja ei luovuteta Suomen Asiakastieto Oy:lle vaan toimeksiantoon perustuva henkilötietojen käsittely on henkilötietojen siirtoa/käyttöä. Henkilötietojen käsittelijällä ei

ole itsenäistä oikeutta käsitellä tietoja, vaan hänen oikeutensa perustuu aina rekisterinpitäjällä olevaan oikeuteen. Henkilötietojen käsittelijällä on oikeus käsitellä henkilötietoja toimeksiannosta ilman erityistä sääntelyäkin.

Asiakastieto kiinnittää huomiota siihen, ettei se ole taho, jolle tietoa luovutetaan rahoitusalan toimijana vaan tieto siirretään sille käsiteltäväksi rekisterinpitäjien lukuun.

OP Ryhmän mukaan rekisterin teknisestä ylläpidosta vastaava taho käsittelee tietoja tietosuoja-asetuksen mukaisena käsittelijänä luottolaitosten lukuun, eikä sillä ole itsenäistä määräysvaltaa tietoihin nähden. Rekisterin teknisestä ylläpidosta vastaava taholle ei sen vuoksi itse asiassa ole tarpeen luovuttaa tietoja.

OP Ryhmä esittää, että tietojen luovuttaminen mahdollistettaisiin nimenomaisella säännöksellä myös rahoitus- ja vakuutusryhmittymän sisällä väärinkäytösten ehkäisemiseksi, sillä ehdotettu pykälämuotoilu ei nykyisellään mahdollista tietojen luovuttamista.

SM pitää pykälän tavoitetta kannatettavana. Sen suhdetta rahanpesudirektiivin 39 artiklan 3–6 kohtaan, jossa on viittaussäännökset direktiivin soveltamisala-artiklaan ja jossa tietojen luovuttaminen rajataan koskemaan tiettyjä ilmoitusvelvollisten ryhmiä, olisi kuitenkin hyvä tarkastella. Ehdotetun säännöksen suhdetta rahanpesudirektiiviin ja rahanpesulakiin voisi myös tarkentaa sen yksityiskohtaisissa perusteluissa.

3.3 Automatisoitujen päätösten tekeminen (luottolaitostoiminnasta annetun lain 15 luvun 18 c §)

FA esittää, että ehdotettua luottolaitostoiminnasta annetun lain 15 luvun 18 c §:ää automatisoidusta päätöksenteosta muutetaan vastaamaan ehdotettua vakuutusyhtiölain säännöstä. Ei ole perusteltua, että vakuutusyhtiöitä ja luottolaitoksia kohdellaan lainsäädännössä automatisoidun päätöksenteon osalta eri tavalla. Samassa yhteydessä tulee FA:n mukaan käydä läpi rahastoyhtiöitä, vaihtoehtorahastojen hoitajia sekä sijoituspalveluyrityksiä koskevat säädökset ja lisätä niihin vastaava säännös.

FA esittää ehdotetun pykälän 2 momentin poistamista. Sen sijaan automatisoitua päätöksentekoa koskevaan lainkohtaan voitaisiin lisätä tietosuoja-asetuksen 22 artiklan 3 kohdan mukainen vaatimus rekisterinpitäjille.

TSV:n mukaan tietosuoja-asetuksen 22 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettuja suojatoimia ja niiden riittävyttä rekisteröidyn oikeuksien ja vapauden sekä oikeutettujen etujen suojaamiseksi on ehdotuksen jatkovalmistelussa välttämätöntä arvioida uudelleen.

EK:n mukaan esityksessä tulisi turvata samat mahdollisuudet eri finanssialan toimijoille automatisoitujen päätösten tekemiseksi. Kyse on luottolaitoslain vaatimusten muuttamisesta vastaamaan vakuutusyhtiölain säännöksiä automatisoidusta päätöksenteosta. Lisäksi mahdollisuudet tähän tulee turvata myös rahastoyhtiöille, vaihtoehtorahastojen hoitajille ja sijoituspalveluyrityksille niitä koskevassa lainsäädännössä.

Asiakastieto pitää pykälää tarpeettomana.

OP Ryhmä kannattaa automatisoidun päätöksenteon mahdollistavaa säännöstä luottolaitoslakiin, jotta automaattisten päätösten tekemiseen luottolaitostoiminnassa ei liity epäselvyyksiä. Automaattista päätöksentekoa käytetään esimerkiksi luottopäätöksen tekemiseen ja luottokelpoisuuden arvioimiseen.

OP Ryhmä pyytää, että ilmoitusvelvollisuus tietosuojaviranomaiselle poistetaan pykäläluonnoksesta tarpeettomana.

Tietosuoja-asetuksen mukaan rekisteröidyllä on oikeus olla joutumatta automaattisen päätöksenteon kohteeksi eli halutessaan vastustaa menettelyä ja niiden tekemiselle on annettu tarkat edellytykset, mutta ne eivät ole lähtökohdaisesti kiellettyjä. Yksityiskohtaisista perusteluista saa OP Ryhmän mielestä nyt väärän kuvan asian sallittavuudesta. Luottolaitoslaissa olisi OP Ryhmän mukaan lisäksi suotavaa ilmaista selkeästi automaattisen päätöksenteon oikeusperusteen olevan laki ja omaksua vakuutusyhtiölain hallituksen esitysluonnosta vastaava sanamuoto.

OM toteaa muun muassa, että kansallista sääntelyliikkumavaraa ei tule käyttää, jos kysymys on asetuksessa suoraan säädetystä perusteesta. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan säännöstä, joka koskee ilmoitusvelvollisuutta valvontaviranomaiselle. **OM** toteaa, että yleisellä tietosuoja-asetuksella on pyritty eroon mainitun kaltaisista ilmoitusvelvollisuuksista, joten niistä ei tulisi säätää kansallisessa laissa. **OM** esittää, että automaattista päätöksentekoa koskevat säännökset on syytä arvioida kokonaisuutena uudelleen esityksen jatkovalmistelussa.

4 Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain muutokset

4.1 Yleistä

ESAVI toteaa, että lainvalmistelussa tulisi aina ottaa huomioon aluehallintoviraston asema silloin, kun kyse on rahanpesudirektiivin 2 artiklan 2 kohdan 2 alakohdassa tarkoitettuja finanssilaitoksia koskevasta sääntelystä.

SM:llä ei ole huomauttamista ehdotettuihin 3 luvun 14 §:n, 8 luvun ja 9 luvun 6 §:n muutoksiin. **SM** on osallistunut lain muiden muutosehdotusten valmisteluun ja toimittaa niihin erikseen tekniset tarkistukset. Ehdotettuja EU:n tietosuojalainsäädännön täytäntöönpanoon liittyviä säännöksiä olisi tarkistettava eräiltä osin erityisesti oikeusministeriön 1.3.2018 antaman hallituksen esityksen huomioimiseksi (HE 9/2018 vp). On myös todennäköistä, että oikeusministeriössä valmisteltavana oleva toinen hallituksen esitys, jolla ehdotettaisiin uutta lakia henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä, annetaan lähiviikkoina. Rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain muuttamista koskevan lakiehdotuksen säännös sisältäisi viittauksen mainittuun lakiehdotukseen.

OM toteaa, että jatkovalmistelussa on syytä ottaa huomioon sekä tietosuoja-asetuksessa rekisteröidyn oikeuksien rajoittamiselle asetetut edellytykset että kansalliseen yleislakiin jo ehdotettu sääntely.

4.2 Kielteisen uutisoinnin hyödyntäminen

FIVA näkemyksen jää epäselväksi, onko väärinkäytösrekistereitä koskevissa pykäläluonnoksissa mahdollistettu Euroopan valvontaviranomaisten ohjeissa mainittu menettely eli kielteisen uutisoinnin hyödyntäminen ja tietojen rekisteröinti.

FA esittää, että rahanpesun estämistä ja terrorismin rahoittamista koskevaan lakiin otetaan Ruotsin sääntelyä vastaava säännös, jonka nojalla ilmoitusvelvollinen saa käsitellä rikoksiin liittyviä tai vastaavia muita kielteisiä henkilötietoja lain velvoitteiden edellyttämässä laajuudessa ja yleisen tietosuoja-asetuksen 10 artiklaa noudattaen, kun kyse on asiakkaan toiminnan tai maksujen seurannasta rahanpesun tai terrorismin rahoituksen havaitsemiseksi tai laissa

säädetyt ilmoitusvelvollisuuden täyttämiseksi taikka asiakassuhteeseen liittyvän riskin arvioinnista.

KRP toteaa, että finanssisektorin toimijoiden tulisi voida hyödyntää asiakkaan rahanpesun torjuntaan liittyvässä riskiluokituksessaan myös julkisesti saatavilla olevia tietoja. Vaikka tietojen oikeellisuuteen liittyy hallituksen esitysluonnoksessa kuvattuja riskejä, tiedoilla voisi olla merkitystä harkinnassa yhtenä tekijänä muiden käytettävissä olevien tietojen rinnalla rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjunnassa.

OP Ryhmä katsoo, että rahanpesulakiin tulisi saada Ruotsin tapaan selkeä säännös siitä, että ilmoitusvelvollisilla on oikeus hyödyntää riskiarviossaan myös mediasta saatavia tietoja kuten Euroopan valvontaviranomaisten antama ohjeistus edellyttää.

EK esittää, että rahanpesulakiin tulisi lisätä kirjaukset, jotka mahdollistaisivat kielteisten henkilötietojen käsittelyn Ruotsin sääntelyä vastaavasti.

SM katsoo, että esimerkiksi uutisointiin sisältyvien tietojen osalta on tärkeää arvioida sekä tietojen että lähteen luotettavuutta, ottaen huomioon mahdolliset vaikutukset, joita yksittäiselle henkilölle voi aiheutua kielteisestä uutisoinnista. Tiedon ja lähteen luotettavuuden arvioiminen on erityisen tärkeää silloin, kun kyseessä ei ole lopullista rikostuomiota koskeva tieto. Sen lisäksi, että tämä ilmenee säännösten perusteluista, tästä rekisterinpitäjää koskevasta velvoitteesta olisi syytä säätää nimenomaisesti ehdotetussa luottolaitostoiminnasta annetun lain 15 luvun 18 a §:ssä.

4.3 Keskitetty yhteyshenkilö

FIVA:n mukaan on epäselvää, vastaako keskitettyä yhteyshenkilöä koskeva pykäläkokonaisuus neljännen rahanpesudirektiivin ja aiheesta annetun RTS-luonnoksen sääntelykokonaisuutta. FIVA ehdottaa harkittavaksi, tulisiko lain 3 luvun 14 §:ää muuttaa vastaamaan teknistä sääntelystandardia kaikilta osin niin, että pykälässä viitataan sen noudattamiseen sitovilta osin, ja kansallisessa harkinnassa olevista keskitetyille yhteyshenkilölle asetettavista lisätehtävistä säädetään pykälässä.

4.4 Valvonta

TSV:n mukaan ehdotusta on välttämätöntä tarkentaa. Suojatoimena tietosuojavaltuutettu on pitänyt toimivana ratkaisua, jossa suojatoimena valtuutettu voi tarkastaa rekisteröidyn pyynnöstä rekisteröityjä koskevien henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuuden.

4.5 Määräyksenantovaltuus ja siirtymäsäännös

ESAVI:n mukaan tulisi arvioida, onko luonnoksessa Finanssivalvonnalle esitetty määräyksenantovaltuus tarpeen ulottaa koskemaan myös aluehallintovirastoa. Lisäksi ESAVI toteaa, että valuutanvaihto- ja yrityspalvelurekisterin ylläpito siirtymäajan aikana edellyttäisi, että rekisteristä, sen tietosisällöstä ja rekisteröinnin edellytyksistä säädettäisiin laissa.

FIVA esittää, että ehdotetusta määräyksenantovaltuudesta poistetaan viittaus Finanssivalvonnasta annetun lain 3 §:n 3 momentin 3–5 kohtiin tarpeettomana.

SM pitää tärkeänä ehdotettua 9 luvun 8 §:n muutosta. Sen osalta SM kiinnittää huomiota valtiovarainministeriössä vireillä olevaan maakuntauudistusta koskevaan hallituksen esityksen valmisteluun, jonka yhteydessä on myös tarkoitus muuttaa rahanpesulain säännöksiä, joissa viitataan aluehallintovirastoon. Aluehallintovirastot on tarkoitus korvata lupa- ja valvontaviranomaisilla. Riippuen esityksen suunnitellusta antamisaikataulusta, maakuntauudistukseen voisi olla syytä kiinnittää huomiota esityksen perusteluissa (riippuvuus muista esityksistä).

5 Rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain muutokset

SP esittää, että rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain 4 §:ää olisi hyvä täsmentää siten, että siinä viitattaisiin täsmällisemmin lainkohtaan, jossa asianajajayhdistyksen tehtävä määritellään, ja että tiedon tulee olla välttämätön tämän tehtävän suorittamiseksi.

POHA kannattaa rahanpesun selvittelykeskukselle ehdotettua oikeutta luovuttaa tietoja asianajajayhdistykselle, joka ei ole viranomainen.

KRP:n mukaan perustelutekstissä olisi hyvä tuoda esiin luovutettavien tietojen osalta asianajajayhdistyksen perusteet ja oikeudet henkilötietojen käsittelyyn ja tallentamiseen.

KRP toteaa, että Rahanpesun selvittelykeskuksen osalta (s. 6) kappaleessa 2.1.4. tulisi huomioida, että tällä hetkellä Rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain 3 §:n 9 momentti viittaa rahanpesurekisterin osalta myös poliisin henkilörekisterisääntelyyn. Kappaleessa 2.1.4. viitataan oikeusministeriön valmistelussa olevan lainsäädäntöehdotuksen henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisessä. Keskusrikospoliisi esittää, että samassa yhteydessä viitattaisiin myös sisäministeriön valmistelemaan ehdotukseen laiksi henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa.

SM on osallistunut lain muutosten valmisteluun ja toimittaa niihin erikseen tekniset tarkistukset. Esitysluonnoksesta poiketen SM esittää, että Rahanpesun selvittelykeskusta koskevan lakiehdotuksen osalta tietosuojalainsäädännön taloudelliset vaikutukset eriteltäisiin tässä esityksessä yksityiskohtaisemmin siltä osin kuin niitä ei yksilöidä oikeusministeriön hallituksen esityksessä tietosuojadirektiivin täytäntöönpanosta. Esitysluonnoksen pykälät on tältä osin siirretty siihen poliisin henkilötietolakihankkeessa valmistellusta hallituksen esityksen liitelaista. SM on valmis tuottamaan tarvittavan tekstin, jossa voitaisiin huomioida sekä rahanpesudirektiivin että tietosuojalainsäädännön yhteisvaikutukset. SM selvittää erikseen tietosuojalainsäädännön täytäntöönpanon edellyttämien tietojärjestelmämuutosten rahoituksen rahanpesun selvittelykeskuksen osalta.

OM toteaa, että valvontaviranomaisen tehtävistä ja valtuuksista säädetään tietosuoja-asetuksen 55–59 artiklassa. Lisäksi asiasta on ehdotettu säännöstä kansallinen tietosuojalain 14 §:ään. Kansalliseen lakiin ei voi sisältyä tietosuoja-asetuksen kanssa ristikkäistä tai päällekkäistä sääntelyä.

6 Lausunnonantajien muut huomiot

FIVA kiinnittää huomiota EU:n tietosuoja-asetuksen voimaantulon seurauksena tarpeellisiin muihin rahoitusmarkkinalainsäädännön muutoksiin.

FA:n käsityksen mukaan voimassa olevaa luottolaitoslain 15 luvun 15 §:ää tulee muuttaa niin, että siitä poistetaan viittaus nykyiseen henkilötietolakiin. FA

esittää, että samassa yhteydessä säännöstä täsmennetään niin, että se mahdollistaa tietojen luovuttamisen ryhmän sisällä vastaavasti kuin ryhmän ulkopuolelle.

FA pitää tarpeellisena, että rahanpesulakiin – esimerkiksi sen 3 luvun 4 §:n selonottovelvollisuutta koskevaan säännökseen – lisätään mahdollisuus seurata OFAC (Yhdysvaltojen Office of Foreign Assets Control) - ja muita kansallisia pakotelistoja osana asiakkaan riskiperusteista tuntemista ja selonottovelvollisuutta.

EK:n mukaan rahanpesulakia tulisi selventää sen osalta, että finanssilaitokset voisivat nimenomaisesti seurata OFAC- ja muita kansallisia pakotelistoja osana asiakkaan riskiperusteista tuntemista ja selonottovelvollisuutta.

Jos tietosuojavaltuutetulle säädetään rekisteröidyn oikeuksien ja vapauksien täytäntöönpanemiseksi erityisiä tehtäviä, **TSV:n** mukaan on välttämätöntä, että sillä on arvioitu olevan riittävät resurssit hoitaa nämä tehtävät tehokkaasti.

OP Ryhmä toteaa, että väärinkäytösrekisterin lainmukaisen käytön varmistamiseksi on erittäin tärkeää, että käytön mahdollistava laki tulee samanaikaisesti voimaan, kun henkilötietolaki kumoutuu. Henkilötietolaki on ehdotettu kumottavaksi 25.5.2018 alkaen. Tämän vuoksi väärinkäytösrekisteriä koskeva pykälä tulisi olla voimassa 25.5.2018 alkaen.

VH esittää, että rahanpesulain 1 luvun 6 § olisi hyvä ulottaa koskemaan myös trustien kaltaisten oikeudellisten järjestelyiden tosiasiallinen edunsaajaa ja luvun 7 §:ään tulisi lisätä, että henkilöstörahastolaissa (934/2010) tarkoitettun henkilöstörahaston tosiasiallisina edunsaajina pidetään hallituksen jäseniä.

EK pitää esityksen vaikutusarviointeja puutteellisina, erityisesti yritysvaikutusten arviointi puuttuu käytännössä kokonaan esitysluonnoksesta. Esityksestä ei selviä, mitä EU-sääntely edellyttää laissa muutettavaksi ja mikä on kansallinen liikkumavara. Esitys on vaikeaselkoinen. **EK:n** tulkinnan mukaan esityksen sisältyy sellaista kansallista sääntelyä, joka ei perustu esityksen taustalla olevaan velvoittavaan EU-sääntelyyn ja joka aiheuttaa toimialan yrityksille lisäkustannuksia ja hallinnollista rasitetta. Tältä osin esitys on heikosti perusteltu ja Suomen voimassa olevan hallitusohjelman linjausten vastainen. **EK** katsoo, ettei esitysluonnosta tule sellaisenaan viedä eteenpäin.

SM pitää tärkeänä huomioida toukokuussa 2018 voimaan tulevan EU:n uuden tietosuojalainsäädännön täytäntöönpanon edellyttämät tarkistukset mahdollisimman nopealla aikataululla, ottaen huomioon tietosuojalainsäädännön merkityksen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevien säännösten soveltamisessa. **SM** kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että on mahdollista, että tietosuojalainsäädäntö edellyttää eräitä muita muutoksia rahanpesulakiin. Näiden tarvetta olisi syytä arvioida tarkemmin rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen 20 päivänä toukokuuta 2015 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2015/849 muutosten täytäntöönpanon yhteydessä.